

System opieki nad małoletnimi w Republice Irlandii

(stan prawny na dzień 1 kwietnia 2014 r.)

Instytucje miejscowe odpowiadające za realizację zadań w zakresie ochrony praw małoletnich działają na podstawie następujących aktów i rozporządzeń:

- Child Care Act, 1991,
- Child Care (Placement of Children in Foster Care) Regulations, 1995,
- Child Care (Placement of Children in Residential Care) Regulations, 1995,
- Child Care (Placement of Children with Relatives) Regulations, 1995,
- Protection for Persons Reporting Child Abuse Act, 1998,
- Children Act, 2001,
- Ombudsman for Children Act, 2002,
- Child Care (Amendment) Act, 2007,
- Child and Family Agency Act, 2013.

Ww. lista nie obejmuje wszystkich obowiązujących aktów prawnych dot. opieki nad dziećmi w Republice Irlandii. Właściwe przepisy zawarte są również w innych ustawach prawa rodzinnego.

Ministerstwo ds. Dzieci i Młodzieży (*Department of Children and Youth Affairs*) w swoim planie działania na 2014 rok ogłosiło, że jeszcze w tym roku zamierza opublikować nową ustawę – *Children First Bill* oraz wnieść poprawki do obowiązującej – *Children Care Act* z 1991 roku.

W styczniu 2014 roku w Republice Irlandii na mocy ustawy *Child and Family Agency Act* z 2013 roku powstała nowa instytucja państwowa – **Child and Family Agency (irl. *Tusla*, dalej: CFA)**, czyli Agencja ds. Dzieci i Rodzin. Przejęła ona m.in. sprawy dotyczące opieki nad małoletnimi od *Health Service Executive (HSE)*, czyli od Zarządu Opieki Zdrowotnej (odpowiednika polskiego NFZ). Do najważniejszych zadań CFA należą:

- Wspieranie i promowanie rozwoju, dobrobytu i ochrony dzieci oraz sprawnego funkcjonowania rodzin;
- Oferowanie opieki i ochrony dla dzieci w przypadku, gdy ich rodzice nie są w stanie lub zachodzi prawdopodobieństwo, że nie są w stanie zapewnić poziomu opieki,

jakiego dziecko wymaga. Aby wywiązać się z tych obowiązków, Agencja musi rozwijać istniejące procedury, aby móc jak najlepiej pomagać dzieciom i rodzinom oraz dostarczać opiekę psychologiczną dla dzieci i rodzin;

- Upewnianie się, że każde dziecko przebywające w państwie (*przyp. tłum. **KAŻDE DZIECKO NIEZALEŻNIE OD OBYWATELSTWA, CZYLI TAKŻE DZIECI POSIADAJĄCE OBYWATELSTWO POLSKIE***) chodzi do szkoły lub pobiera edukację w inny sposób oraz monitorowanie uczęszczania dzieci do szkół;
- Konsultowanie się z dziećmi i rodzinami w celu wprowadzenia zmian i usprawnień w działalności Agencji;
- Wzmacnianie współpracy między właściwymi instytucjami w celu zapewnienia jednolitego i skutecznego działania, odpowiadającego zapotrzebowaniu społeczeństwa;
- Przeprowadzanie badań dot. własnych funkcji oraz informowanie i doradzanie Ministrowi ds. Dzieci i Młodzieży;
- Dbanie o to, by zawsze najważniejszy był interes dziecka, na którym należy opierać wszystkie decyzje i działania.

Do najważniejszych obszarów działania Agencji należą:

- Sprawy opieki i dobrobytu dzieci;
- Sprawy edukacji dzieci;
- Usługi psychologiczne;
- Inne rodzaje opieki (szczegółowo omówione na stronie Agencji);
- Wsparcie dla rodzin na poziomie lokalnym;
- Usługi „Early Years” polegające m.in. na inspekcji wszelkich usług przedszkolnych (przedszkola, żłobki, itp.);
- Sprawy dot. przemocy w rodzinie, przemocy seksualnej oraz przemocy na tle płciowym.

Dane kontaktowe:

Child and Family Agency

Block D

Park Gate Business Centre
Parkgate Street
Dublin 8
Ireland
Tel.: +353 1 635 28 54
E-mail: info@tusla.ie
www.tusla.ie

Rodzaje zachowań, które mogą stać się przesłanką do podjęcia interwencji

Agencja CFA wymienia cztery podstawowe typy nadużyć:

- 1. Zaniedbanie** – kiedy dziecko cierpi z powodu braku: jedzenia, ubrania, ciepła, odpowiedniej higieny, stymulacji intelektualnej, nadzoru i bezpieczeństwa, przywiązania i okazywania uczuć przez dorosłych, opieki medycznej.

- 2. Znęcanie psychiczne** - zazwyczaj występuje pomiędzy rodzicem/opiekunem prawnym a dzieckiem i nie jest wynikiem jakiegoś pojedynczego wydarzenia lub serii wydarzeń. Występuje, gdy potrzeby rozwojowe dziecka – takie, jak okazywanie uczuć, aprobata, czy bezpieczeństwo nie są zapewnione. Przykłady znęcania się psychicznego to:
 - a)** Narzucanie negatywnych wzorców wyrażonych poprzez ciągłą krytykę, sarkazm, wrogie nastawienie, czy obwinianie;
 - b)** Warunkowe rodzicielstwo, w którym okazywany dziecku pewien poziom opieki uwarunkowany jest jej/jego zachowaniem, czy działaniami;
 - c)** Emocjonalna niedyspozycja rodzica/opiekuna prawnego;
 - d)** Obojętność rodzica/opiekuna prawnego oraz/albo niespójne i niewłaściwe wymagania od dziecka;
 - e)** Za wczesne narzucanie dziecku odpowiedzialności;
 - f)** Nierealistyczne i nieodpowiednie wymagania od dziecka rozumienia kwestii, samokontroli lub zachowań będących poza jej/jego emocjonalnym zasięgiem;
 - g)** Nadopiekuńczość lub niedbałość w stosunku do dziecka;

- h) Brak okazania zainteresowania lub zaoferowania odpowiednich do wieku możliwości do rozwoju poznawczego i emocjonalnego;
- i) Używanie nieracjonalnych oraz zbyt surowych kar i upomnień;
- j) Narażenie na przemoc fizyczną w rodzinie;
- k) Narażenie na nieodpowiednie lub znieważające materiały poprzez nowe technologie (np. Internet, itp.).

3. Znęcanie cielesne nad dzieckiem to znęcanie się, z którego wynika lub może wynikać zranienie lub uszczerbek na zdrowiu. Jest ono przyczyną działania lub jego braku ze strony rodzica/opiekuna prawnego i każdej innej osoby odpowiedzialnej za dziecko, posiadającej nad nim władzę lub która posiada jej/jego zaufanie. Może być to pojedyncze zdarzenie lub seria zdarzeń. Przykłady znęcania cielesnego to:

- a) Surowe kary cielesne;
- b) Bicie, uderzenie, kopanie i tzw. klapsy;
- c) Popychanie, potrząsanie i rzucanie;
- d) Szczypanie, gryzienie, duszenie i ciągnięcie za włosy;
- e) Zastraszanie;
- f) Zmuszanie do oglądania agresji;
- g) Użycie zbyt mocnej siły wobec dziecka;
- h) Zamierzone otrucie;
- i) Duszenie;
- j) Celowe wywołanie choroby;
- k) Pozwalanie lub umyślne narażenie na ryzyko prowadzące do krzywdy.

4. Molestowanie seksualne – występuje, kiedy dziecko jest wykorzystane przez osobę dla swojego (lub innych osób) zaspokojenia lub podniecenia seksualnego. Do przykładów molestowania seksualnego dziecka należą:

- a) Celowe wystawienie na widok dziecka organów płciowych lub każdego innego aktu seksualnego;
- b) Celowe dotykanie lub molestowanie ciała dziecka przez osobę lub przez przedmiot służący do zaspokojenia lub podniecenia seksualnego;

- c) Masturbacja o obecności dziecka lub zaangażowanie dziecka w akt masturbacji;
- d) Stosunek płciowy z dzieckiem, zarówno oralny, analny czy dopochwowy;
- e) Seksualny wyzysk dziecka zarówno z zachęcaniem, pobudzaniem, namawianiem oraz zmuszanie lub namawianie dziecka do zaangażowania w prostytucję lub inne akty seksualne. Wyzysk seksualny występuje także, gdy dziecko zaangażowane jest w wystawianie, modelowanie i pozowanie w celu pobudzenia seksualnego, zaspokojenia lub aktu seksualnego wraz z nagrywaniem (na film, kasetę video lub inne media) oraz manipulacją do tych celów zdjęć w komputerze i innych mediach. Wyzysk zawiera także pokazywanie dziecku niedwuznacznych materiałów, często jako część tzw. child grooming;
- f) Jakakolwiek seksualna aktywność pomiędzy osobą dorosłą a osobą małoletnią nawet za obopólną zgodą. W nawiązaniu do molestowania seksualnego dzieci należy zaznaczyć, że według irlandzkiego prawa karnego wiek na wyrażenie zgody na stosunek płciowy dziewczyn i chłopców to 17 lat. An Garda Síochána (irlandzka policja) zajmuje się aspektami kryminalnymi tego typu spraw zgodnie z odpowiednim ustawodawstwem.

Tryb postępowania Agencji ds. Dzieci i Rodzin

W Republice Irlandii **każdy**, kto podejrzewa, że dziecko jest zagrożone lub krzywdzone może skontaktować się z Agencją ds. Dzieci i Rodzin.

Można zgłosić swoje zaniepokojenie osobiście, pisemnie lub telefonicznie. Można skontaktować się z CFA anonimowo, lecz nawet w przypadku podania danych osobowych ww. instytucja zazwyczaj nie ujawnia danych osób zgłaszających swoje podejrzenia co do krzywdzenia dziecka, chyba że wyrażą na to zgodę. Należy złożyć zeznanie w lokalnym biurze ww. instytucji ze względu na miejsce zamieszkania dziecka.

Po przeanalizowaniu danego zgłoszenia CFA rozpatrzy, czy należy kontynuować działania. Jeżeli tak, to będzie poszukiwać dodatkowych informacji z innych źródeł oraz będzie kontaktować się z dzieckiem oraz jego rodzicami, aby ustalić, co dzieje się w tym

konkretnym przypadku. Agencja ds. Dzieci i Rodzin podejmie akcję w obronie dziecka, odpowiednią do danej sytuacji.

Poza godzinami pracy (weekendy lub w nocy) można zgłosić swoje podejrzenia na posterunku Gardy.

Dodatkowo nauczyciele oraz inni pracownicy szkół mają obowiązek zapewnienia ochrony dzieci i młodzieży przed jakąkolwiek krzywdą. Kierownictwo szkół ma za obowiązek stworzenia odpowiednich procedur oraz wytycznych, które zapewnią funkcjonowanie tej ochrony w praktyce.

Wszyscy pracownicy szkół mają obowiązek do zgłaszania kierownictwu wszelkich incydentów oraz skarg samych dzieci odnośnie jakichkolwiek aspektów nadużyć wobec nich.

Agencja ds. Dzieci i Rodzin ma obowiązek promowania i ochrony dobrobytu małoletnich, którzy nie otrzymują odpowiedniej opieki. Za osobę małoletnią uznaje się każdą osobę poniżej 18 roku życia, która nie przebywa lub nie przebywała w związku małżeńskim. Przy wykonywaniu swoich obowiązków CFA musi brać pod uwagę, iż w najlepszym interesie dziecka jest jego wychowywanie przez jego rodzinę i jeżeli jest to możliwe należy brać pod uwagę zdanie dziecka, jednak nadrzędne jest bezpieczeństwo małoletniego.

Rodzaje opieki, jaką może objąć CFA nad małoletnimi

Opieka Agencji CFA nad dzieckiem może być zapewniona na kilka sposobów:

- Dziecko może być umieszczone w rodzinie zastępczej;
- Opieka mieszkaniowa polega na umieszczeniu dziecka w ośrodku opiekuńczym dla dzieci i młodzieży, którym zarządza agencja. Zazwyczaj ma to miejsce, gdy nie ma możliwości umieszczenia dziecka w rodzinie zastępczej (np. brakuje miejsc u rodzin zastępczych w danym rejonie);
- Na podstawie *special care orders* (nakazów sądu – opisane poniżej) CFA umieszcza dzieci pod opieką w tzw. special care units, czyli specjalistycznych zakładach, którymi zarządza agencja. Wszelkie ośrodki tego typu muszą być zaakceptowane przez Ministra ds. Dzieci i Młodzieży, który nadzoruje wykonanie szczegółowych przepisów regulujących działanie tych ośrodków. Małoletni, którzy zostali skazani za przestępstwo nie mogą być umieszczeni w tych ośrodkach;
- Dzieci mogą umieszczone pod opieką krewnych;

- Dodatkowo CFA prowadzi program pomocowy zwany *after care* poświęcony młodym osobom w wieku do 21 lub 23 lat (jeżeli kontynuują naukę w trybie dziennym), które przebywały pod jej opieką. Taka pomoc może polegać np. na zorganizowaniu miejsca zamieszkania lub pomocy w utrzymaniu się podczas kontynuowania nauki w szkole lub na uniwersytecie.

Opieka dobrowolna

Jeżeli nie jest możliwe, aby dziecku zapewnić opiekę w domu, CFA **musi** wziąć to dziecko pod swoją opiekę. Przykładowo może się to zdarzyć, gdy dziecko jest osierocone lub opuszczone przez rodziców. W innych przypadkach, np. gdy rodzice nie są sobie w stanie poradzić z powodu schorzenia lub innych problemów - mogą zgodzić się, aby ich dziećmi zajęła się CFA. Pomimo objęcia dzieci opieką, agencja ta musi brać pod uwagę wolę rodziców dot. ich wychowania.

Nakazy dot. opieki nad dziećmi

CFA może wystąpić do sądu z prośbą o wydanie różnego rodzaju nakazów sądowych dot. opieki nad małoletnimi w Irlandii. Od rodzaju decyzji sądu zależy, jaki zakres opieki może posiadać CFA wraz z podejmowaniem decyzji życiowych odnośnie małoletnich oraz jaki dostęp do dzieci będą posiadać rodzice i krewni.

Dodatkowo, jeżeli sprawa małoletniego toczy się przed sądem w związku z którymkolwiek niżej wymienionych nakazów, może być ono obecne podczas rozpraw, jeżeli zażąda tego sąd. Oznacza to, że dziecko **musi** otrzymać niezależnego reprezentanta prawnego przed sądem, za którego płaci CFA. We wszystkich innych przypadkach, gdy obecność dziecka nie jest wymagana, sąd może ustanowić tzw. *Guardian ad litem*, który będzie reprezentował dziecko. Guardian ad litem jest to niezależna osoba wyznaczona przez sąd do reprezentowania interesów, zdania i życzeń małoletniego.

Rodzaje nakazów sądowych:

- **Emergency care orders** – wydawany na maksymalnie na 8 dni, w sytuacji, gdy Garda (tut. Policja) ma uzasadnione podejrzenie, że bezpieczeństwo i zdrowie dziecka jest bezpośrednio zagrożone i nie ma czasu na wydanie nakazu sądowego. Wówczas **Garda ma prawo wejścia do domu i odebrania dziecka, nawet siłą, jeżeli wymaga**

tego sytuacja. Dziecko jak najszybciej zostanie przekazane pod opiekę Agencji CFA, która może zwrócić dziecko rodzicom/opiekunom lub wystąpić do sądu okręgowego (*District Court*) o emergency care order. Jeżeli sąd nie może zebrać się na posiedzenie w ciągu 3 dni, musi zebrać się na sesję nadzwyczajną.

Gdy nie zachodzi potrzeba natychmiastowej interwencji Gardy, a sytuacja wymaga działań opieki społecznej, CFA ma prawo wystąpić do sądu o ww. nakaz, gdy dziecko nadal przebywa w domu. **Może się to wydarzyć bez wiedzy rodziców/opiekunów.**

Nakaz zostanie wydany, jeżeli sędzia uzna, że istnieje bezpośrednie zagrożenie bezpieczeństwa i zdrowia dziecka, oraz że ma zostać objęte opieką agencji lub ta opieka ma zostać przedłużona. Dziecko **musi** pozostać pod opieką agencji przez **8 dni** lub krócej jeżeli tak zadecyduje sąd.

- **Care orders** – może być wydany na dłuższy czas, określony przez sąd, nawet z terminem skończenia przez małoletnie dziecko 18 lat. CFA musi wystąpić do sądu o nakaz opieki (*care order* lub *supervision order* – opisany w punkcie poniżej), jeżeli dziecko potrzebuje opieki, której nie otrzymuje w domu. Sędzia może wydać tymczasowy nakaz (*interim care order*) w oczekiwaniu na pełny nakaz (*full care order*). Tymczasowy nakaz wystawiany jest maksymalnie na 29 dni i może zostać przedłużony, **jeżeli CFA i rodzice/opiekunowie wyrażą na to zgodę.** Rodzice lub opiekunowie **muszą być powiadomieni** o wystąpieniu do sądu przez CFA o tymczasowy nakaz.

Pełny nakaz może zostać wydany, jeżeli dziecko było zaatakowane, źle potraktowane, zaniedbane lub molestowane oraz gdy zdrowie, rozwój i bezpieczeństwo dziecka były lub prawdopodobnie będą ograniczane lub zaniedbywane. Dodatkowo, gdy dziecko nie otrzymuje opieki i ochrony, której wymaga bez ww. nakazu.

Na podstawie care order małoletni pozostaje pod opieką Agencji ds. Dzieci i Rodzin na czas określony w danym nakazie lub do ukończenia 18 roku życia, czyli osiągnięcia pełnoletności.

AGENCJA DS. DZIECI I RODZIN PRZEZ TEN OKRES POSIADA WSZELKIE PRAWA I OBOWIĄZKI RODZICÓW.

- **Supervision orders** – wydawany na maksymalnie 12 miesięcy, ale może zostać ponowiony. Podczas rozpatrywania wniosku, sąd może uznać, że zwykły nakaz opieki nie jest odpowiedni lub wymagany w konkretnej sprawie, ale dziecko powinno podlegać regularnym odwiedzinom i monitorowaniu opieki przez agencję CFA. W takich przypadkach sąd wydaje *supervision order*. Może być on także wydany zamiast *care order* (opisany w punkcie powyżej) lub w oczekiwaniu na wydanie ww. nakazu. Dodatkowo, CFA może od razu wystąpić o wydanie tego nakazu, zamiast nakazu pełnego (*full care order*).

Supervision order daje Agencji prawo do wizyt i monitorowania zdrowia i dobrobytu dziecka oraz do udzielania porad rodzicom, jeżeli jest to konieczne.

- **Special care orders** – wydawany na maksymalnie 6 miesięcy, ale może być wydłużony. CFA może wystąpić do sądu najwyższego (*High Court*) o *special care order* lub *interim care order* (tymczasowy – wydawany na maksymalnie 28 dni z możliwością przedłużenia) w przypadku, gdy dziecko potrzebuje specjalistycznej opieki lub ochrony, a nie otrzymuje jej w domu, lub nie otrzyma jej bez ww. nakazów.

Agencja musi zorganizować spotkanie z rodziną zanim wystąpi o ww. nakaz.

Sąd może wydać ten nakaz, gdy zachowanie dziecka stanowi zagrożenie dla jej/jego bezpieczeństwa, zdrowia, rozwoju i dobrobytu oraz gdy dziecko nie otrzyma odpowiedniej opieki bez ww. nakazu. *Special care order* oznacza, że dziecko pozostaje pod opieką agencji tak długo, jak długo nakaz pozostaje w mocy. Dodatkowo, daje on prawo do zapewnienia dziecku odpowiedniej opieki, edukacji i leczenia/terapii oraz do zatrzymania dziecka w specjalistycznym zakładzie (*special care unit*). Początkowo nakaz wydawany jest na 3 do 6 miesięcy, ale może zostać przedłużony. Zanim zakończy się powyższa procedura, mogą być wydane *Interim special care orders* (nakazy tymczasowe).

Szczegółowe informacje na temat ww. nakazów można znaleźć pod linkami:

- http://www.citizensinformation.ie/en/birth_family_relationships/services_and_supports_for_children/children_in_care.html
- <http://www.tusla.ie/services/alternative-care/special-care/>
- http://www.tusla.ie/uploads/content/CF_WelfarePracticehandbook.pdf

Tryb odwoławczy

Prawo do złożenia zażalenia ma każda osoba, która obecnie lub w przeszłości była objęta działaniami Agencji, które nie są zgodne z uczciwą i rozsądną praktyką administracyjną oraz które mają, bądź miały szkodliwy wpływ na tę osobę.

Zgodnie z Child and Family Agency Act (2013) takie działania obejmują:

- a. Działania podjęte bez odpowiedniego upoważnienia;
- b. Działania podjęte na nietrafnej lub nieodpowiedniej podstawie prawnej;
- c. Działania wynikające z opieszałości i zaniedbania;
- d. Działania oparte na błędnych lub niekompletnych informacjach;
- e. Działania nieodpowiednie i dyskryminujące;
- f. Nieprawidłowe działania administracyjne;
- g. Wszelkie inne działania sprzeczne z uczciwej i rozsądnej praktyki administracyjną.

Jeżeli dana osoba nie jest w stanie złożyć skargi z powodu wieku, choroby lub niepełnosprawności, w imieniu tej osoby zażalenie mogą złożyć:

- a. Bliski krewny lub opiekun,
- b. Każda osoba, która jest wyznaczona przez sąd do opieki nad tą osobą,
- c. Każdy reprezentant prawny tej osoby,
- d. Każda osoba posiadająca zgodę ww.,
- e. Każda inna osoba, która jest wyznaczona na podstawie rozdziału 68 aktu ([link do pełnego tekstu aktu znajduje się z następnym paragrafie](#)).

W przypadku, gdy osoba uprawniona do złożenia skargi nie żyje, może to zrobić w jej imieniu osoba, która w czasie działania, które jest podstawą skargi była bliskim krewnym lub opiekunem osoby zmarłej.

Zażalenie musi być złożone w przeciągu **12 miesięcy od daty działania Agencji**, które jest podstawą skargi lub od daty, kiedy osoba działająca w imieniu poszkodowanego dowiedziała się o danym działaniu. Pracownik ds. Skarg i Zażaleń może wydłużyć ten okres,

gdy według **jego przekonania** zaszyły wyjątkowe okoliczności, które usprawiedliwiają taką decyzję.

Stworzono specjalną procedurę dot. zażaleń na działania i decyzję pracowników Agencji ds. Dzieci i Rodzin. Składa się ona z 4 etapów, podczas których następują próby rozwiązania sporu:

Etap 1: Rozwiązanie problemu na poziomie lokalnym. Na przykład rodzice wraz z pracownikiem socjalnym próbują wspólnie rozwiązać zażalenie;

Etap 2: Lokalny Pracownik ds. zażaleń (*Local Complaints Officer*) przeprowadza dochodzenie w konkretnej sprawie. Może to być kierownik lokalnego oddziału Agencji (Principal Social Worker);

Etap 3: Zażalenie jest przekazane do Dyrektora ds. Proceduralnych (*Director of Advocacy*), który wyznacza Niezależnego Recenzenta (*Independent Reviewer*) do przeanalizowania danej sprawy;

Etap 4: Osoba/osoby składające zażalenie, które nadal są niezadowolone po zakończeniu wewnętrznej procedury odwoławczej (czyli po zakończeniu etapu 3-ciego) są informowane, iż mogą złożyć wniosek do Rzecznika Praw Obywatelskich lub Rzecznika Praw Dziecka (*The Office of the Ombudsman lub Ombudsman for Children* – dane kontaktowe w następnym paragrafie).

Ważne linki:

Prawa Dziecka w Irlandii

- http://www.citizensinformation.ie/en/birth_family_relationships/children_s_rights_and_policy/children_and_rights_in_ireland.html
- http://www.citizensinformation.ie/en/birth_family_relationships/children_s_rights_and_policy/

Agencja ds. Dzieci i Rodzin – Child and Family Agebcy – Tusla

- <http://www.tusla.ie/>
- <http://www.tusla.ie/publications> - akty prawne, opracowania i broszury informacyjne zarówno dla dzieci i rodziców.

- <http://www.hse.ie/eng/services/Publications/services/Children/WelfarePractice.pdf>
- broszura dot. opieki nad małoletnimi w Irlandii.
- <http://www.tusla.ie/services/family-community-support/family-resource-centres/find-family-resource-centre> - dane kontaktowe ośrodków dla rodzin.
- <http://www.tusla.ie/services/child-protection-welfare/contact-a-social-worker> - dane kontaktowe do pracowników socjalnych.

Ustawa o Agencji ds. Dzieci i Rodzin - Child and Family Agency Act, 2013

- <http://www.irishstatutebook.ie/pdf/2013/en.act.2013.0040.pdf>

Rzecznik Praw Dziecka

- <http://www.oco.ie/index.html>
- http://www.citizensinformation.ie/en/birth_family_relationships/children_s_rights_and_policy/the_ombudsman_for_children.html

Rzecznik Praw Obywatelskich

- <https://www.ombudsman.gov.ie/en/>

Ministerstwo ds. Dzieci i Młodzieży – Department of Children and Youth Affairs

- <http://www.dcy.gov.ie/>

Inne organizacje ds. dzieci i młodzieży

- http://www.citizensinformation.ie/en/birth_family_relationships/services_and_supports_for_children/
- <http://www.ispcc.ie/> - Irish Society for the Prevention of Cruelty to Children – Irlandzkie Stowarzyszenie Przeciwko Okrucieństwu wobec Dzieci.
- <http://www.ispcc.ie/advice/advice/6241?page=1> – **opracowania ww. instytucji dot. wychowania dzieci oraz jakie zachowania rodziców wobec dzieci są zabronione.**
- <https://www.childline.ie/> - Childline Ireland – jest częścią ISPCC, jest to darmowa i poufna 24h telefoniczna linia zaufania (**1800 666 666**) oraz czynny codziennie w godzinach 10:00-22:00 czat w Internecie dla dzieci i młodzieży.

Oprac. Wydział Konsularny Ambasady RP w Dublinie.

Niniejszy materiał nie jest źródłem prawa, należy go traktować jako przewodnik ułatwiający orientację w obowiązujących przepisach prawnych i nie należy powoływać się na niego, jako podstawę podejmowanych decyzji.